

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt

SSA Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. W.
przeciwko N.-L. Sp. z o.o.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 stycznia 2011 r.,
zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych
z dnia 19 lipca 2010 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2010 r. przywrócił powoda K. W. do pracy w pozwanej spółce z o.o. O. L. na poprzednich warunkach; nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego kwotę 1.271 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód pozostał zwolniony; nie obciążając pozwanej pozostałymi kosztami postępowania.

Od powyższego wyroku apelację wniosła w dniu 9 czerwca 2010 r. pozwana, zaskarżając wyrok w całości i domagając się „jego zmiany przez

uchylenie wyroku Sądu Rejonowego z dnia 22.04.2010 r. i oddalenie w całości powództwa o przywrócenie do pracy, lub uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji”. Wskazała też, że 25 marca 2010 r. została w Sądzie zarejestrowana zmiana nazwy spółki na - „N. L.” spółka z o.o.

Pozwana uiściła opłatę od apelacji w kwocie 30 zł. Sąd Rejonowy doręczył odpis apelacji powodowi, a po otrzymaniu potwierdzenia odbioru odpisu apelacji przez powoda przedstawił w dniu 28 czerwca 2010 r. akta sprawy wraz z apelacją Sądowi Okręgowemu

Zarządzeniem z dnia 30 czerwca 2010 r. pełnomocnik pozwanej został przez Przewodniczącego w Sądzie Okręgowym wezwany do uzupełnienia braków apelacji wniesionej 9 czerwca 2010 r. przez oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 368 § 2 k.p.c.) pod rygorem jej odrzucenia. Wezwanie zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącej w dniu 8 lipca 2010 r. W piśmie procesowym, nadanym na poczcie 14 lipca 2010 r., pełnomocnik pozwanej oznaczył wartość przedmiotu sporu na kwotę 33.439 zł. Pismo to doręczono sądowi w jednym egzemplarzu.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 19 lipca 2010 r., odrzucił apelację pozwanej N. – L. sp. z o.o.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 368 § 1 i 2 k.p.c. apelacja powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto w sprawach o prawa majątkowe należy oznaczyć wartość przedmiotu zaskarżenia, natomiast uzupełnienie braków formalnych apelacji jest częściowo uregulowane w art. 370 k.p.c. Przepis ten dotyczy odrzucenia apelacji, wobec czego procedura uzupełnienia braków apelacji jest w nim określona fragmentarycznie i dlatego, jeżeli uzupełnienie braków apelacji następuje w piśmie procesowym, to ma zastosowanie art. 130 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał, że w sytuacji, gdy strona w piśmie procesowym uzupełniła brak wskazany w wezwaniu, ale pismo dotknięte jest innym brakiem (złożenie pisma procesowego w jednym egzemplarzu jest bowiem brakiem formalnym tego pisma) – dochodzi do nieuzupełnienia braków apelacji. Zdaniem Sądu Okręgowego stronie należy

umożliwić uzupełnienie braku formalnego apelacji, ale nie powinno to prowadzić do naruszenia funkcji dyscyplinującej. Inaczej mówiąc, strona powinna mieć możliwość uzupełnienia braków apelacji tylko jeden raz. Jeżeli z niej nie skorzystała w sposób odpowiedni, to powinna ponieść tego konsekwencje.

W ocenie Sądu Okręgowego także nieprawidłowe wykonanie wezwania do uzupełnienia braków formalnych apelacji w postaci przysłania pisma procesowego w jednym egzemplarzu uzasadniało konieczność odrzucenia apelacji na podstawie art. 373 k.p.c.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyła do Sądu Najwyższego w całości zażaleniem „N. – L.” Sp. z o.o.– zarzucając mu naruszenie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 368 § 2 k.p.c., poprzez błędne zastosowanie. Wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Ponadto domagała się zasądzenia od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia pozwana podniosła, iż w przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy błędnie zastosował art. 373 k.p.c., albowiem brak, do którego usunięcia strona została wezwana przez przewodniczącego w Sądzie Okręgowym, nie był brakiem formalnym apelacji. Zgodnie bowiem z art. 368 § 2 k.p.c. jedynie w sprawach o prawa majątkowe należy oznaczać wartość przedmiotu zaskarżenia, a w ocenie skarżącej sprawa o przywrócenie do pracy dotyczy prawa niemajątkowego. Skarżąca z ostrożności procesowej w przypadku nieuwzględnienia powyższego zarzutu podniosła, iż wbrew stanowisku Sądu Okręgowego art. 130 k.p.c. winien znaleźć zastosowanie w niniejszej sprawie, na skutek czego mylne oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste niedokładności nie mogą stanowić przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go we właściwym trybie. W przedmiotowej sprawie pozwana dokonała określenia wartości przedmiotu zaskarżenia, lecz zostało ono dotknięte formalną wadliwością w postaci braku jednego jej egzemplarza, co - w ocenie strony pozwanej - nie powinno stanowić samodzielnej podstawy do odrzucenia środka

zaskarżenia, albowiem brak taki mógł być usunięty w toku dalszego postępowania, tym samym nie stanowiło okoliczności uniemożliwiającej nadanie dalszego biegu sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na treść drugiego zarzutu. Pierwszy ze wskazanych w zażaleniu zarzutów nie jest zasadny. Sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji. Jeżeli dostrzeże braki, do których usunięcia strona nie była wezwana, zażąda ich usunięcia. Obowiązek ten wynika z art. 373 k.p.c. W toku kontroli wstępnej ocenia się apelację z punktu widzenia wymagań ustawowych odnoszących się do terminu jej wniesienia, dopuszczalności oraz zachowania wymagań formalnych, a więc również podania wartości przedmiotu zaskarżenia. Jeżeli apelacja ulegała odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji, sąd drugiej instancji odrzuca ją na posiedzeniu niejawnym.

Pozwana w apelacji od wyroku z dnia 22 kwietnia 2010 r. nie wskazała wartości przedmiotu zaskarżenia. Sąd Rejonowy nie wzywał pozwanej do uzupełnienia braków apelacji i przedstawił akta wraz z apelacją Sądowi Okręgowemu. Przewodniczący w Sądzie Okręgowym wezwał pozwaną do uzupełnienia braków apelacji przez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia apelacji.

Niesłuszny jest zarzut zawarty w zażaleniu, iż Sąd Okręgowy błędnie zastosował art. 373 (zdanie drugie) k.p.c., albowiem brak, do którego usunięcia strona została wezwana przez przewodniczącego w Sądzie Okręgowym nie był brakiem formalnym apelacji z uwagi na niemajątkowy charakter prawa dotyczącego przywrócenia do pracy.

Zgodnie z art. 368 § 2 k.p.c. w sprawach o prawa majątkowe należy oznaczyć wartość przedmiotu zaskarżenia. Również w myśl art. 126¹ § 1 k.p.c. w każdym piśmie należy podać wartość przedmiotu sporu lub wartość przedmiotu zaskarżenia, jeżeli od tej wartości zależy właściwość rzeczowa sądu, wysokość opłaty lub dopuszczalność środka odwoławczego, a przedmiotem sprawy nie jest oznaczona kwota pieniężna.

Nie ma wprawdzie prawnej definicji sprawy o prawo majątkowe i niemajątkowe, jednak taki ich charakter wynika z istoty samego dochodzonego prawa. Dla odróżnienia sprawy o prawo majątkowe od sprawy o prawo niemajątkowe znaczenie ma to, czy zgłoszone żądanie zmierza do realizacji prawa lub uprawnienia mającego bezpośredni wpływ na uprawnienie majątkowe strony. Sprawy dotyczące bytu stosunku pracy (nawiązania, ustalenia, przekształcenia, rozwiązania, przywrócenia do pracy) mają charakter majątkowy, choć nie zawsze dochodzone świadczenie ma charakter pieniężny. Roszczenie dotyczące przywrócenia do pracy wiąże się bezpośrednio z osiągnięciem wynagrodzenia za pracę oraz innych świadczeń o charakterze majątkowym. Majątkowy aspekt tego prawa wynika także z art. 23¹ k.p.c. (podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11. 04. 2008r. w sprawie I PZ 4/08 - OSNP 2009/15-16/204).

W sprawach dotyczących przywrócenia do pracy wymagane jest zatem określenie wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia. W przedmiotowej sprawie pełnomocnik pozwanej nie wskazał w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 368 § 2 k.p.c. Nieoznaczenie tej wartości w apelacji zobligowało sąd do wezwania pełnomocnika skarżącej do uzupełnienia tego braku, stosownie do treści art. 373 k.p.c. W niniejszej sprawie dotyczącej roszczenia przywrócenia do pracy kluczowe znaczenie ma wartość przedmiotu zaskarżenia z uwagi na treść art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2010r. nr 90 poz. 594 ze zm.), który rodzaj opłaty i jej wysokość uzależnia od tej wartości. Podana przez stronę wartość przedmiotu zaskarżenia podlega kontroli sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., I CZ 115/00, LEX nr 51342).

Wezwanie do usunięcia braków formalnych apelacji przez podanie wartości przedmiotu zaskarżenia było więc prawidłowe.

Doszło jednak do naruszenia art. 373 k.p.c. w wyniku przyjęcia przez Sąd Okręgowy, iż nadesłanie w terminie pisma procesowego z dokładnie podaną wartością przedmiotu sporu tylko w jednym egzemplarzu stanowiło uzasadnioną przyczynę odrzucenia apelacji.

Przepis art. 373 k.p.c. (i także przepis art. 370 k.p.c.) należy odczytywać łącznie z art. 130 k.p.c. Odrzucenie apelacji z powodu niezuzpełnienia braków formalnych w wyznaczonym terminie dotyczy zatem tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji prawidłowego biegu (postanowienie Sądu Najwyższego z 11.12. 2009 r. w sprawie II UZ 43/09 LEX nr 583825).

Podzielając tę konstatację Sąd Najwyższy uznał, że dokładne i niebudzące wątpliwości określenie wartości przedmiotu zaskarżenia, nadesłane w jednym egzemplarzu – nie stanowiło przeszkody do nadania biegu sprawie w zakresie postępowania apelacyjnego. Podana bowiem wartość przedmiotu zaskarżenia potwierdzała prawidłową wysokość uiszczonej przez pełnomocnika pozwanej opłaty od apelacji.

Wprawdzie brak odpisów apelacji, nieusunięty w wyznaczonym przez sąd terminie, może spowodować jej odrzucenie (postanowienie Sądu Najwyższego z 1999.10.01 w sprawie IICKN 610/99 - LEX nr 50735), jednak w niniejszej sprawie nie chodziło o odpisy apelacji, a tylko o odpis pisma z podaną wartością przedmiotu zaskarżenia, a pozwana nie była wezwana do usunięcia braków formalnych tego pisma poprzez nadesłanie odpisu pisma dla strony przeciwnej.

Kwestia wadliwego usunięcia braków formalnych apelacji (dopuszczenia się drugiego uchybienia procesowego) przez profesjonalnego pełnomocnika wywoływała kontrowersje odnośnie możliwości kolejnego wzywania do usunięcia tych uchybień.

Termin do uzupełnienia braków apelacji ma charakter terminu sądowego, a więc może być dostosowany do rodzaju i zakresu wezwania oraz może być przedłużony (art. 166 k.p.c.). Art. 373 oraz art. 370 k.p.c., odmiennie od art. 130 k.p.c., regulują skutek niezuzpełnienia braku apelacji; polega on na odrzuceniu apelacji przez sąd, a nie na jej zwrocie przez przewodniczącego. Ta regulacja zawarta w art. 373 k.p.c. wyłącza stosowanie tylko w tym zakresie art. 130 k.p.c.

Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie uznał, że skarżący usunął w wyznaczonym terminie brak formalny apelacji poprzez podanie wartości przedmiotu zaskarżenia.

W zaskarżonym postanowieniu Sąd Okręgowy nawiązał do poglądu przedstawionego przez Sąd Najwyższy w uchwale z 2003.07.29 (OSNP 2004/3/43), w której przyjęto, że do niepodpisanego pisma wskazującego wartość

przedmiotu zaskarżenia na wezwanie o uzupełnienie braków apelacji nie stosuje się art. 130 § 1 i 2 k.p.c., a nieusunięte w sposób właściwy braki formalne apelacji powodują konieczność jej odrzucenia.

W ocenie Sądu Najwyższego w obecnym składzie – spraw tych nie można traktować w sposób jednakowy. Brak podpisu w piśmie procesowym stanowi jednoznaczne naruszenie art. 126 § 1 k.p.c. Każde pismo procesowe powinno bowiem zawierać: 1) oznaczenie sądu, do którego jest skierowane, imię i nazwisko lub nazwę stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników; 2) oznaczenie rodzaju pisma; 3) osnovę wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności; 4) odpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika.

Obowiązek dołączania odpisów pism procesowych został natomiast zawarty w art. 128 k.p.c. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 19.12.2006 r. w sprawie V CZ 103/06 - LEX nr 610105 wyraził pogląd, że określony w art. 128 k.p.c. obowiązek dołączania odpisów pism i ich załączników dotyczy tych pism, co do których przewidziany jest obowiązek doręczenia ich uczestniczącym w sprawie podmiotom. Ratio legis tego przepisu polega na umożliwieniu osobom biorącym udział w sprawie zaznajomienia się z materiałem procesowym oraz przygotowanie się do udziału w postępowaniu. Natomiast do innych pism przepis ten nie znajduje zastosowania. Wnoszone do sądu pisma należy zatem podzielić na pisma procesowe mające znaczenie dla innych niż strona wnosząca osób uczestniczących w postępowaniu (np. pozew, odpowiedź na pozew, środki zaskarżenia, wnioski dowodowe, wnioski o odroczenie rozprawy) oraz na pisma, które takiego znaczenia nie mają lub dotyczą tylko niektórych uczestników postępowania.

Podzielając te konstatacje należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie nie było potrzeby doręczania powodowi odpisu pisma z podaną wartością przedmiotu zaskarżenia w sytuacji, gdy wskazana wartość nie budziła wątpliwości i nie miała dla powoda, domagającego się wyłącznie przywrócenia do pracy, istotnego znaczenia procesowego. Podkreślić należy, że sąd nie zażądał od powoda podania wartości przedmiotu sporu, przyjmując, że nie ma to znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Od podanej przez skarżącego wartości przedmiotu zaskarżenia zależała

wyłącznie wysokość opłaty sądowej. Treść pisma pozwanej spółki nie wpływa więc na sytuację procesową powoda i złożenie takiego pisma bez odpisu nie uniemożliwiało przeprowadzenie dalszych czynności w sprawie.

Reasumując - nadesłanie – na wezwanie Sądu pisma procesowego z dokładnie podaną wartością przedmiotu zaskarżenia tylko w jednym egzemplarzu - w sytuacji, gdy podana wartość nie budzi wątpliwości i ma znaczenie tylko dla precyzyjnego określenia wysokości opłaty od apelacji, nie stanowi uzasadnionej przyczyny odrzucenia apelacji na podstawie art. 373 k.p.c.

Argumenty te wskazują, że odrzucenie apelacji przez Sąd Okręgowy w T. było nadmiernie rygorystyczne i w sposób bezzasadny mogłoby doprowadzić do pozbawienia strony (pracodawcy) kontroli orzeczenia zaskarżonego apelacją. Okoliczności te mogłyby przemawiać za ustaleniem, że nie zostały uwzględnione zasady zawarte w art. 45 Konstytucji lub art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

Z podanych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.